

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

**PREDLOG OSNOVE
ZA VOĐENJE PREGOVORA I POTPISIVANJE
OKVIRNE KONVENCIJE SVJETSKJE TURISTIČKE ORGANIZACIJE UJEDINJENIH
NACIJA
O ETICI U OBLASTI TURIZMA**

Podgorica, avgust 2017. godine

I Ustavni osnov za potpisivanje Konvencije

Ustavni osnov za potpisivanje Okvirne konvencije Svjetske turističke organizacije Ujedinjenih nacija (UNWTO) o etici u oblasti turizma (Konvencija) sadržan je u članu 15 stav 1 Ustava Crne Gore, prema kojem Crna Gora, na principima i pravilima međunarodnog prava, sarađuje i razvija prijateljske odnose sa drugim državama, regionalnim i međunarodnim organizacijama, kao i odredbama člana 100 tačke 1 i 4 Ustava, kojim je propisano da Vlada vodi unutrašnju i vanjsku politiku i zaključuje međunarodne ugovore.

II Ocjena stanja međunarodnih odnosa i cilj potpisivanja Konvencije

Crna Gora je postala punopravni član UNWTO-a u novembru 2007. na XVII zasijedanju Generalne skupštine ove organizacije. Članstvo u ovoj organizaciji je od velikog značaja za razvoj turističkih politika i praksi za svaku državu članicu, kao i razmjenu iskustava sa drugim državama članicama. Od 2007. godine, kontinuirano se sprovode aktivnosti u cilju unapređenja saradnje sa ovom organizacijom, fokusiranih na što kvalitetniju primjenu zakonodavne regulative, daljeg unapređenja diversifikovanih vidova turističkog proizvoda, zatim uključivanja u aktivnosti koje se odnose na efikasnije poslovanje turističkih preduzeća, implementiranje standarda i kriterijuma održivosti i elemenata „zelene“ ekonomije u turističku privredu, kao i razmjenu prakse i iskustava predstavnika Ministarstva i studenata sa UNWTO-om.

Pored toga, u julu 2014. potpisan je Memorandum o saradnji između Ministarstva održivog razvoja i turizma i ove organizacije, kojim je dogovoren angažman predstavnika Ministarstva u sjedištu UNWTO-a u Madridu. Takođe, u septembru 2015. potpisan je i *Sporazum o saradnji između UNWTO i Ministarstva održivog razvoja i turizma o međunarodnom (kratkoročnom) trening programu*. S tim u vezi, kontinuirano se sprovodi razmjena prakse i iskustava, angažovanjem predstavnika Ministarstva u sjedištu UNWTO-a.

U periodu od 22-24.06.2015. održana je *II UNWTO Konferencija o upravljanju destinacijom na Mediteranu - „Kvalitet: ključni pokretač uspjeha u mediteranskim destinacijama“*, u Bečićima, Budva.

Dodatno, Crna Gora je u septembru 2015. godine učestvovala na 21. zasijedanju Generalne skupštine UNWTO u Medeljinu, Kolumbija, tokom kojeg je izabrana za potpredsjedavajućeg UNWTO Regionalne komisije za Evropu, kao i za članicu UNWTO Odbora za turizam i održivost. Pored toga, Crna Gora je kroz imenovanje svojih predstavnika uključena u rad Radne grupe za izradu Konvencije, čiji je cilj promovisanje odgovornog, održivog i univerzalno prihvatljivog turizma, i to putem utvrđivanja i poštovanja određenog broja principa i pravila, a što će za rezultat imati usklađenost turističke djelatnosti sa ukupnom ekonomijom, životne sredine sa razvojem, uz zaštitu društveno - kulturnog identiteta i otvorenost prema međunarodnom tržištu.

S tim u vezi, u skladu sa rezolucijom 668 (XXI) Generalne skupštine, a koja se odnosi na nacrt Konvencije, isti je pripremljen od strane Radne grupe sačinjene od svih zainteresovanih država članica uz pomoć Sekretarijata UNWTO. Kao što je zatraženo od strane Generalne skupštine u okviru gore pomenute rezolucije i od strane Izvršnog savjeta na 105-om zasijedanju (Odluka 7(CV)), usaglašeni tekst Konvencije treba da bude dostavljen na 22. zasijedanju koje će se održati u periodu 11 - 16. septembar 2017. godine, na raspravu, uvid i eventualno odobrenje ili usvajanje. U okviru prva dva dana zasijedanja, 11 i 12. septembra predviđeni su sastanci Radne grupe za izradu Konvencije sa ciljem njene finalizacije.

III Razlozi za potpisivanje Konvencije

Ovo je prvi put da UNWTO ima namjeru da usvoji međunarodnu konvenciju, što će predstavljati prekretnicu u istoriji organizacije budući da je UNWTO jedini UN organ koji nije usvojio dokument ove vrste u svojoj oblasti ekspertize.

Generalna skupština UN usvojila je 2001. godine UNWTO Globalni etički kodeks u turizmu, kao putokaz (roadmap) za odgovorni i održivi turistički razvoj. Globalni etički kodeks sastoji se od deset principa koji se odnose na ekonomsku, socijalnu i komponentu zaštite životne sredine. Principi su definisani sa namjerom da pomognu u maksimiziranju benefita i minimiziranju potencijalnih negativnih efekata razvoja turizma. Primjena principa Globalnog etičkog kodeksa odvija se na dobrovoljnoj osnovi.

Crna Gora se 2014. godine pridružila državama koje su prihvatile principe Globalnog etičkog kodeksa u turizmu, i to njegovim potpisivanjem od strane predsjednika Crnogorskog turističkog udruženja.

Imajući u vidu da se Globalni etički kodeks primjenjuje na dobrovoljnoj bazi, Generalna skupština UNWTO-a je formirala posebnu Radnu grupu (održana su tri sastanka) sa ciljem da se utvrdi mogućnost da se Globalni etički kodeks, kao glavni UNWTO radni dokument, preoblikuje u međunarodnu konvenciju, kako bi se poboljšala njegova efektivnost. U cilju uspješnog finalizovanja ovih napora i poštovanja prakse drugih organizacija Ujedinjenih nacija sa dugom istorijom i iskustvom u oblasti izrade sporazuma, od suštinskog je značaja strukturiranje rasprave o nacrtu teksta Konvencije tokom narednog zasijedanja Generalne skupštine, i u tom pogledu uspostavljanje *ad hoc* principa i pravila koja će se primjenjivati u procesu analiziranja, vršenja izmjena i dopuna, odobrenja i usvajanja relevantnih tekstova.

Ipak, treba imati u vidu da se predstojeća procedura razmatranja teksta Nacrta Konvencije neće u potpunosti odvijati u skladu sa Poslovníkom Generalne skupštine, budući da Poslovnik ne obuhvata posebna pravila koja bi se mogla primjenjivati na ovu vrstu rasprave.

Osim toga, vremenski rok koji Generalna skupština ima na raspolaganju kao i kratak period trajanja same Generalne skupštine, u poređenju sa zakonodavnim tijelima drugih organizacija Ujedinjenih nacija koja se sastaju tokom dvije nedjelje, predstavljaju znatne izazove i zahtijevaju od država članica mogućnost da razmotre tekst i sve izmjene i dopune predložene na najefektivniji način, izbjegavajući pritom što je više moguće nepotrebno odlaganje kada je riječ o raspravi o proceduralnim pitanjima.

Kada govorimo o značaju predmetne Konvencije za Crnu Goru, ističemo da je Zakonom o turizmu propisano da se obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti zasniva na načelima koja se odnose, između ostalog, i na održivi razvoj turizma zasnovanog na usklađenosti interesa ekonomskog razvoja i potrebe zaštite životne sredine i njenih resursa, uz prilagođavanje klimatskim promjenama kontinuiranim ublažavanjem negativnih posljedica klimatskih promjena; zatim na obezbjeđivanje jedinstvenih standarda za pružanje usluga u turizmu i zaštitu korisnika turističkog proizvoda i pružalaca turističkih usluga.

U tom smislu, cijenimo da bi prihvatanje Nacrta Konvencije doprinijelo daljem unapređenju ambijenta u kojem se pružaju turističko-ugostiteljske usluge, na korist korisnika i pružaoca usluga.

IV Osnovna pitanja o kojima će se voditi pregovori, odnosno bitni elementi koje Konvencija treba da sadrži

Zaključivanjem Konvencije stvoriće se uslovi za promociju odgovornog, održivog i međunarodno ravnopravnog razvoja turizma kroz implementaciju etičkih principa u oblasti turizma, za sve zemlje članice UNWTO-a. Odredbe Konvencije odnose se na sve relevantne strane prepoznate članom 1 ove Konvencije. Države članice promovisaće odgovorni i održivi

turizam formulisanjem politika i usvajanjem zakona i propisa koje su u skladu sa etičkim principima u oblasti turizma propisanim Konvencijom. Države članice će poštovati i promovisati etičke principe u oblasti turizma, naročito kroz podsticanje preduzetnika i partnera, da primjenjuju ove principe u okviru svog angažmana.

V Procjena potrebnih finansijskih sredstava za izvršavanje ugovora

Finansijska sredstva za realizaciju obaveza iz Konvencije obuhvaćena su iznosom kontribucije za članstvo u UNWTO-u, koji se uplaćuje na godišnjem nivou. Osim toga, u predlogu Budžeta Ministarstva održivog razvoja i turizma za 2018. godinu predviđen je iznos od 10.000,00 eura neophodnih za aktivnosti koje se odnose na uspostavljanje što efikasnije saradnje javnih i privatnih učesnika u razvoju turizma na planu implementacije načela etičkog kodeksa i praćenja njihove primjene.

VI Potreba usaglašavanja propisa

Zaključivanje navedene Konvencije ne zahtijeva izmjenu važećih ili donošenje novih propisa.

VII Predlog sastava delegacije

Delegacija Vlade Crne Gore na 22. sjednici Generalne skupštine UNWTO-a će biti u sastavu:

- Damir Davidović, državni sekretar u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, vođa delegacije
- Olivera Brajović, generalna direktorka u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, član i
- Milena Lukić, šefica kabineta u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, član.

Prilog: Nacrt Konvencije na crnogorskom i engleskom jeziku.

PREDLOG ZAKLJUČAKA

1. Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj _____ 2017. godine, utvrdila Predlog osnove za vođenje pregovora i potpisivanje Okvirne konvencije Svjetske turističke organizacije Ujedinjenih nacija o etici u oblasti turizma, sa tekstom nacrta Konvencije na crnogorskom i engleskom jeziku.
2. Za članove delegacije, određeni su
 - Damir Davidović, državni sekretar u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, vođa delegacije,
 - Olivera Brajović, generalna direktorka u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, član i
 - Milena Lukić, šefica kabineta u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, član.
3. Ovlašćuje se Damir Davidović, državni sekretar u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, da u ime Vlade Crne Gore, prilikom glasanja na zasijedanju 22. Generalne skupštine prihvati i potpiše Okvirnu konvenciju Svjetske turističke organizacije Ujedinjenih nacija o etici u oblasti turizma.

*Verzija od 13. maja 2017. godine

Nacrt Okvirne konvencije o etici u turizmu

VISOKE STRANE UGOVORNICE,

U želji da se turizam razvija sa ciljem da doprinese ekonomskom razvoju, međunarodnom razumijevanju, miru, prosperitetu i univerzalnom poštovanju i uvažavanju ljudskih prava i sloboda za sve bez razlike po bilo kom osnovu kao što su rasa, boja kože, pol, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, imovinsko stanje, rođenje ili drugi status,

Imajući u vidu da turizam ima potencijal da neposredno ili posredno doprinese Ciljevima održivog razvoja iz Agende za održivi razvoj do 2030. godine, a naročito u pogledu inkluzivnog i održivog ekonomskog rasta, održive potrošnje i proizvodnje i održivog korišćenja okeana i morskih resursa,

Čvrsto vjerujući da, kroz direktne, spontane i neposredne kontakte koje podstiče između muškaraca i žena različitih kultura i načina života, turizam predstavlja vitalnu snagu mira i faktor prijateljstva i razumijevanja među narodima svijeta,

U saglasnosti sa načelom o usklađivanju zaštite životne sredine, ekonomskog razvoja i borbe protiv siromaštva na održiv način, kako su to formulisale Ujedinjene nacije 1992. godine na „Zemaljskom samitu“ u Rio de Žaneiru i izrazile u Agendi 21 koja je usvojena tom prilikom, i koji je ponovljen na zemaljskim samitima u Johaneshurgu 2002. godine i Rio 2012. godine (Rio + 20),

Uzimajući u obzir brzi i stalni rast, prošli i očekivani, turističke djelatnosti, bez obzira da li radi rasonode ili u poslovne, kulturne, vjerske ili zdravstvene svrhe i radi drugih turističkih proizvoda i segmenata od posebnog interesa, i njene snažne efekte, i pozitivne i negativne, na životnu sredinu, ekonomiju i društvo i emitivnih i receptivnih država, na lokalne zajednice i starosjedićke narode, kao i na međunarodne odnose i razmjene,

U cilju promovisanja odgovornog, održivog i univerzalno dostupnog turizma u okviru prava svih lica da koriste svoje slobodno vrijeme za razonodu ili putovanja poštujući izbore društva svih naroda,

Čvrsto uvjerene da, ukoliko se poštuje određeni broj načela i određeni broj pravila, odgovoran i održiv turizam nije ni u kom slučaju nespojiv sa sve većom liberalizacijom uslova koji uređuju pružanje roba i usluga i pod čijim okriljem preduzeća u ovom sektoru posluju i da je moguće uskladiti u ovom kontekstu životnu sredinu i ekonomski razvoj, otvorenost prema međunarodnoj trgovini i zaštitu društvenog i kulturnog identiteta,

Imajući u vidu da, sa takvim pristupom, svi učesnici u turističkom razvoju - državne, regionalne i lokalne uprave, preduzeća, poslovna udruženja, zaposleni u ovom sektoru, nevladine organizacije i organi svih vrsta koji se odnose na sektor turizma, kao i zajednice domaćini, mediji i sami turisti, uključujući ekskurziste - imaju različite iako međuzavisne odgovornosti za individualni i društveni razvoj turizma i da će formulisanje njihovih pojedinačnih prava i obaveza doprinijeti ostvarivanju ovog cilja,

Naglašavajući da, takođe u oblasti turizma, i država i preduzeća imaju zajedničku odgovornost da unaprijede zaštitu i poštovanje ljudskih prava u poslovnom kontekstu kako je utvrđeno Vodećim načelima o poslovanju i ljudskim pravima koja je jednoglasno usvojio Savjet UN-a za ljudska prava u svojoj rezoluciji 17/4 od 16. juna 2011. godine,

Podsjećajući na rezoluciju A/RES/406(XIII) iz 1999. godine koju je usvojila Generalna skupština Svjetske turističke organizacije (u daljem tekstu: UNWTO) kojom je svečano usvojila Globalni etički kodeks za turizam,

Podsjećajući na rezoluciju A/RES/668(XXI) iz 2015. godine kojom je Generalna skupština UNWTO izrazila želju da transformiše Globalni etički kodeks za turizam u pravno obavezujući ugovor kako bi se povećala njegova efikasnost na međunarodnom i nacionalnom nivou,

Imajući u vidu da je Svjetski komitet za etiku u turizmu (u daljem tekstu: Komitet) osnovan 2001. godine po rezoluciji A/RES/438(XIV) pomoćni organ Generalne skupštine UNWTO,

Uvjereni da će ova okvima konvencija (u daljem tekstu: Konvencija) unaprijediti razvoj održivijeg i etičnijeg turizma kako je navedeno u Globalnom etičkom kodeksu za turizam,

Imajući za cilj da se ova okvima konvencija dopuni opcionim protokolom, koji je poseban i nezavisan pravni instrument, koji predviđa postupak za rješavanje sporova koji može usmjeriti i osnažiti primjenu etičkih načela od strane svih uključenih zainteresovanih strana,

Inspirisane rezolucijama i odlukama koje se odnose na sprovođenje Globalnog etičkog kodeksa za turizam, koje su donijele Generalna skupština UNWTO i Izvršni savjet,

Ponovo potvrđujući da se UNWTO, kao specijalizovana agencija Ujedinjenih nacija, kao i njene države članice, u svojim aktivnostima rukovode Poveljom Ujedinjenih nacija, odgovarajućim rezolucijama Ujedinjenih nacija i opšte prihvaćenim normama i načelima međunarodnog prava,

sporazumjele su se o sljedećem:

OPŠTE ODREDBE

Član 1

Značenje izraza¹

U smislu ove konvencije i ako nije drukčije predviđeno u pojedinim odredbama, sljedeći izrazi imaju sljedeća značenja:

- (a) *etička načela u turizmu* su načela utvrđena ovom konvencijom u čl. 4 do 12;
- (b) *turizam* su aktivnosti posjetilaca, bez obzira na to da li su u pitanju turisti ili ekskurzisti;
- (c) *turista* je lice na putovanju, koje podrazumijeva noćenje, u glavnu destinaciju van njegovog uobičajenog okruženja, na period manji od godinu dana, radi bilo koje

¹ Značenja izraza iz Međunarodnih preporuka za statistiku turizma. Ujedinjene nacije, 2008. godina.

- glavne svrhe (posao, razonoda ili bilo koja druga lična svrha) izuzev da bude zaposlen kod rezidentnog subjekta u posjećenoj državi ili posjećenom mjestu;
- (d) *ekskurzista* je lice na putovanju, koje ne podrazumijeva noćenje, u glavnu destinaciju van njegovog uobičajenog okruženja. U smislu ove konvencije svako upućivanje na turiste istovremeno je i upućivanje na ekskurziste;
- (e) *učesnici u turističkom razvoju* su:²
- (i) vlade država;
 - (ii) lokalne uprave sa određenim nadležnostima za poslove turizma;
 - (iii) turistički objekti i turistička preduzeća, uključujući i njihova udruženja;
 - (iv) institucije koje se bave finansiranjem turističkih projekata;
 - (v) zaposleni i stručnjaci u sektoru turizma;
 - (vi) sindikati zaposlenih u sektoru turizma;
 - (vii) turisti i ekskurzisti;
 - (viii) lokalno stanovništvo i zajednice domaćini u turističkim destinacijama kroz svoje predstavnike; i
 - (ix) druga pravna i fizička lica koja imaju interes u turističkom razvoju uključujući nevladine organizacije koje su specijalizovane za turizam i direktno uključene u turističke projekte i pružanje turističkih usluga.
- (f) *Turistički resursi* su:
- (i) prirodni resursi, i
 - (ii) kulturna dobra (materijalna i nematerijalna)
- koji imaju potencijal da privuku turiste.*

Član 2

Cilj i područje primjene

- (1) Ova konvencija ima za cilj da promoviše odgovoran, održiv i univerzalno dostupan turizam primjenom etičkih načela u turizmu.
- (2) Ova konvencija odnosi se na sve učesnike u turističkom razvoju u smislu člana 1 tačka (e) u poštovanju etičkih načela u turizmu.

Član 3

Način sprovođenja

- (1) Države ugovornice promovišu odgovoran i održiv turizam formulisanjem politika i donošenjem zakona i drugih propisa koji su usklađeni sa etičkim načelima u turizmu koji su utvrđeni Konvencijom.
- (2) Države ugovornice poštuju i promovišu etička načela u turizmu, naročito podsticanjem turističkih preduzeća i organa da izraze ova načela u svojim ugovornim dokumentima i da unesu konkretne pozive na iste u svoje kodekse ponašanja ili profesionalna pravila.

² Na osnovu rezolucije A/RES/469(XV), Peking, Kina, 2003, kojom Generalna skupština UNWTO donosi Dopunu Nacrta protokola za sprovođenje u vezi sa primjenom i tumačenjem Globalnog etičkog kodeksa za turizam

(3) Države ugovornice periodično dostavljaju izvještaj Svjetskom komitetu za etiku u turizmu o usvajanju i efikasnom sprovođenju politika, domaćih zakona i drugih propisa koji su usklađeni sa etičkim načelima u turizmu.

(4) Države ugovornice, koje su i ugovornice Opcionog protokola Okvirne konvencije o etici u turizmu, promovišu među turističkim preduzećima i organima mehanizam mirenja koji je predviđen Opcionim protokolom.

Etička načela u turizmu

Član 4

Doprinos turizma uzajamnom razumijevanju i poštovanju između naroda i društava

(1) Razumijevanje i unapređenje etičkih vrijednosti zajedničkih čovječanstvu, kao i usmjerenost ka toleranciji i poštovanju raznolikosti vjerskih, filozofskih i moralnih ubjeđenja, temelj su i posljedica odgovornog turizma; učesnici u turističkom razvoju i sami turisti trebalo bi da poštuju društvene i kulturne tradicije i običaje svih ljudi, uključujući i tradicije i običaje manjina i starosjedačkih naroda, i da priznaju njihovu vrijednost.

(2) Turističke aktivnosti trebalo bi da se sprovode u skladu sa osobenostima i tradicijom regiona i zemalja domaćina i poštujući njihove zakone, navike i običaje.

(3) Zajednice domaćini, sa jedne strane, i lokalni stručnjaci, sa druge strane, trebalo bi da se upoznaju sa i da poštuju turiste koji ih posjećuju, kao i da upoznaju njihov način života, ukuse i očekivanja; obrazovanje i obuka koji se pružaju stručnjacima treba da doprinesu gostoljubivoj dobrodošlici.

(4) Zadatak javnih vlasti je da obezbijede zaštitu turista i njihove imovine; moraju posvetiti posebnu pažnju sigurnosti stranih turista zbog njihove moguće naročite ranjivosti; treba da omoguće uvođenje posebnih načina informisanja, prevencije, obezbjeđenja, osiguranja i pomoći u skladu sa njihovim potrebama; sve napade, napastvovanja, otmice ili prijetnje turistima ili radnicima u turističkoj privredi, kao i namjerno uništavanje turističkih objekata ili djelova kulturne ili prirodne baštine, treba oštro osuditi i kazniti, u skladu sa njihovim odnosnim domaćim zakonima;

(5) Tokom putovanja, turisti ne treba da učine krivično djelo ili bilo koja djela koja se smatraju krivičnim djelima po zakonima zemlje koju posjećuju, i treba da se uzdrže od svakog ponašanja koje lokalno stanovništvo smatra uvredljivim ili štetnim, ili koje bi moglo da naruši lokalno okruženje; treba da se uzdrže od svake trgovine drogom, oružjem, antikvitetima, zaštićenim vrstama i proizvodima i supstancama koje su opasne ili zabranjene domaćim propisima.

(6) Turisti imaju odgovornost da se upoznaju, čak i prije svog polaska, sa karakteristikama zemalja koje se spremaju da posjete; moraju biti svjesni zdravstvenog i sigurnosnog rizika svojstvenog svakom putovanju van njihovog uobičajenog okruženja i moraju se ponašati na način da svedu te rizike na minimum.

Član 5

Turizam kao sredstvo individualnog i kolektivnog ispunjenja

(1) Turizam, djelatnost najčešće povezivana sa odmorom i relaksacijom, sportom i pristupom kulturi i prirodi, treba da se planira i sprovodi kao privilegovano sredstvo za individualno i kolektivno ispunjenje; kada se sprovodi dovoljno otvoreno i bez predrasuda, nezamjenljiv je činilac samoobrazovanja, uzajamne tolerancije i učenja o legitimnim razlikama između naroda i kultura i o njihovoj raznolikosti.

(2) Turističke aktivnosti treba da poštuju ravnopravnost muškaraca i žena; treba da promovišu ljudska prava i, naročito, individualna prava najranjivijih grupa, naročito djece, starijih lica, lica sa invaliditetom, etničkih manjina i starosjedilačkih naroda.

(3) Iskorišćavanje ljudi u bilo kom obliku, naročito seksualnom, naročito kada se odnosi na djecu, u suprotnosti je sa temeljnim ciljevima turizma i predstavlja negaciju turizma; shodno tome, u skladu sa međunarodnim pravom, protiv njega se treba energično boriti u saradnji sa svim državama na koje se to odnosi i treba da bude inkriminisano, bez izuzetka, domaćim propisima i zemalja koje se posjećuju i zemalja iz kojih su izvršioci tih djela, čak i kada su izvršena u inostranstvu.

(4) Putovanja u svrhe religije, zdravlja, obrazovanja i kulturne ili jezičke razmjene naročito su korisna i treba ih podsticati.

(5) Treba podsticati uvođenje u obrazovne programe tema o vrijednosti turističkih razmjena, njihovim ekonomskim, socijalnim i kulturnim koristima, ali i o njihovim rizicima.

Član 6

Turizam, faktor održivog razvoja

(1) Svi učesnici u turističkom razvoju treba da čuvaju prirodnu sredinu, radi postizanja stabilnog, kontinuiranog i održivog ekonomskog rasta, usmjerenog ka pravičnom zadovoljavanju potreba i težnji sadašnje i budućih generacija.

(2) Svim oblicima razvoja turizma koji doprinose očuvanju rijetkih i dragocjenih prirodnih resursa, naročito vode i energije, kao i sprečavanju, u mjeri u kojoj je to moguće, stvaranja otpada, treba dati prioritet i treba da budu podsticani od strane nacionalnih, regionalnih i lokalnih vlasti.

(3) Ravnomjernija raspodjela tokova turista u vremenu i prostoru, naročito onih koji su rezultat plaćenih odmora i školskih raspusta, i ravnomjernija raspodjela odmora, potrebni su da bi se smanjio pritisak turističke aktivnosti na životnu sredinu i povećao njen korisni uticaj na turističku privredu i lokalnu ekonomiju.

(4) Turistička infrastruktura treba da bude projektovana, a turističke aktivnosti programirane na način da se zaštiti prirodna baština sačinjena od ekosistema i biodiverziteta i da se sačuvaju ugrožene divlje vrste; učesnici u turističkom razvoju, a naročito stručnjaci, treba da se saglase sa uvođenjem ograničenja ili zabrana za svoje aktivnosti kada se one izvode u naročito osjetljivim oblastima: pustinjama, polarnim ili visokim planinskim područjima, priobalnim područjima, tropskim šumama ili močvarnim područjima, povoljnim za stvaranje rezervata prirode ili zaštićenih područja.

(5) Turizam u prirodi i ekoturizam prepoznati su kao naročito korisni za poboljšanje i unapređenje položaja turizma, pod uslovom da poštuju prirodnu baštinu i lokalno stanovništvo i da su u skladu sa kapacitetima lokaliteta.

Član 7

Turizam, korisnik kulturne baštine čovječanstva koji doprinosi njenom unapređenju

(1) Turistički resursi pripadaju zajedničkoj baštini čovječanstva; zajednice na čijoj teritoriji se nalaze imaju posebna prava i obaveze prema njima.

(2) Turistička politika i aktivnosti treba da se sprovode uz poštovanje umjetničkog, arheološkog i kulturnog nasljeđa, koje treba da štite i prenesu budućim generacijama; naročitu pažnju treba posvetiti očuvanju i unapređenju spomenika, svetišta i muzeja, kao i arheoloških i istorijskih lokaliteta, koji moraju biti široko otvoreni za turističke posjete; treba podstaći javni pristup kulturnim dobrima i spomenicima u privatnom vlasništvu, uz poštovanje prava njihovih vlasnika, kao i vjerskim objektima, bez narušavanja redovnih potreba bogoslužjenja.

(3) Finansijska sredstva pribavljena od posjeta lokalitetima i spomenicima kulture treba, barem djelimično, da se koriste za održavanje, zaštitu, razvoj i uljepšavanje te baštine.

(4) Turističku djelatnost treba planirati na način da se omogući da tradicionalni proizvodi kulture, zanati i folklor opstanu i napreduju, a ne da izazove njihovo nazadovanje i standardizovanje.

Član 8

Turizam, djelatnost koja koristi zemljama i zajednicama domaćinima

(1) Lokalno stanovništvo treba da bude povezano sa turističkim aktivnostima i da učestvuje u pravičnoj raspodjeli ekonomskih, društvenih i kulturnih koristi koje te aktivnosti stvaraju, a naročito u neposrednom i posrednom otvaranju novih radnih mjesta koje iz njih proizlazi.

(2) Turistička politika treba da se primjenjuje na način da pomaže rast životnog standarda stanovništva u regionima koji se posjećuju i da zadovolji njihove potrebe; cilj planiranja, projektovanja i poslovanja turističkih centara i smještaja treba da bude da se integrišu, u mjeri u kojoj je to moguće, u lokalno ekonomsko i socijalno tkivo; kod jednakih vještina, prioritet treba dati lokalnoj radnoj snazi.

(3) Posebnu pažnju treba posvetiti specifičnim problemima priobalnih područja i ostrvskih teritorija i osjetljivih ruralnih i planinskih regiona, za koje turizam često predstavlja rijetku priliku za razvoj s obzirom na opadanje tradicionalnih privrednih djelatnosti.

(4) Turistički stručnjaci, naročito investitori, na koje se primjenjuju propisi koje su donijele javne vlasti, treba da sprovode studije o uticaju njihovih razvojnih projekata na okruženje i prirodnu okolinu; treba da pružaju, uz najveću moguću otvorenost i objektivnost, i informacije o svojim budućim programima i mogućim posljedicama tih programa i da podstiču dijalog o njihovoj sadržini sa zainteresovanim stanovništvom.

Član 9

Obaveze učesnika u turističkom razvoju

(1) Turistički stručnjaci imaju obavezu da pruže turistima objektivne i istinite informacije o njihovim odredišnim mjestima i o uslovima putovanja, prihvata i boravka; treba da obezbijede da ugovorne klauzule predložene njihovim klijentima budu lako razumljive u pogledu vrste, cijene i kvaliteta usluga koje se obavezuju da će pružiti, kao i novčane nadoknade koju treba isplate u slučaju da oni jednostrano raskinu ugovor.

(2) Turistički stručnjaci, ukoliko to zavisi od njih, treba da vode računa, u saradnji sa javnim vlastima, o bezbjednosti i sigurnosti, sprečavanju nezgoda, zdravstvenoj zaštiti i bezbjednosti hrane za one koji traže njihove usluge; isto tako, treba da obezbijede postojanje odgovarajućih sistema osiguranja i pomoći; treba da prihvate obaveze izvještavanja propisane domaćim propisima i da plaćaju pravičnu naknadu u slučaju da ne ispune svoje ugovorne obaveze.

(3) Turistički stručnjaci, ukoliko to zavisi od njih, treba da doprinose kulturnom i duhovnom ispunjenju turista i da im omoguće, tokom njihovih putovanja, ispoljavanje njihove vjere.

(4) Javne vlasti emitivnih država i zemalja domaćina, u saradnji sa zainteresovanim stručnjacima i njihovim udruženjima, treba da obezbijede postojanje neophodnih mehanizama za repatrijaciju turista u slučaju bankrota preduzeća koje je organizovalo njihovo putovanje.

(5) Vlade imaju pravo - i dužnost - naročito u vrijeme krize, da informišu svoje državljane o teškim okolnostima, ili čak i opasnostima, na koje mogu naići tokom svojih putovanja u inostranstvo; njihova je odgovornost, međutim, da objave takve informacije ne ugrožavajući pritom na neopravdan ili pretjeran način sektor turizma u zemljama domaćinima i interese njihovih sopstvenih operatora; sadržina preporuka o putovanjima zato treba da bude ranije razmotrena sa vlastima zemalja domaćina i stručnjacima kojih se to tiče; formulisane preporuke treba da budu strogo srazmjerne ozbiljnosti situacije i ograničene na geografska područja gdje su nastale nestabilnosti; takve preporuke treba da budu ograničene ili ukinute čim to dozvoli ponovno uspostavljanje redovnog stanja.

(6) Štampa, a naročito specijalizovana turistička štampa i drugi mediji, uključujući moderna sredstva elektronske komunikacije, treba da objavljuju istinite i uravnotežene informacije o događajima i situacijama koje bi mogle uticati na tokove turista; treba da obezbijede i tačne i pouzdane informacije korisnicima turističkih usluga; nove komunikacione tehnologije i tehnologije elektronske trgovine takođe treba razvijati i koristiti u ove svrhe; u slučaju medija, nipošto ne treba da promoviraju "seks turizam".

Član 10

Pravo na turizam

(1) Mogućnost direktnog i ličnog pristupa otkrivanju i uživanju u resursima planete predstavlja jednako pravo svih stanovnika svijeta; sve obimnije učešće u domaćem i međunarodnom turizmu treba smatrati jednim od najboljih mogućih izraza kontinuiranog povećanja slobodnog vremena, i ne treba mu postavljati prepreke.

(2) Univerzalno pravo na turizam mora se smatrati posljedicom prava na odmor i razonodu, uključujući prihvatljivo ograničenje radnog vremena i periodične plaćene odmore, koji su zajemčeni članom 24 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i članom 7.d Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima.

(3) Socijalni turizam, a naročito asocijativni turizam, koji omogućava široko rasprostranjen pristup razonodi, putovanjima i odmorima, treba razvijati uz podršku javnih vlasti.

(4) Porodični, omladinski i studentski turizam i turizam za starija lica i lica sa invaliditetom, treba podsticati i olakšavati.

Član 11

Sloboda kretanja turista

(1) U saglasnosti sa međunarodnim pravom i domaćim zakonodavstvom, turisti treba da imaju pravo na slobodu kretanja u okviru svojih zemalja i iz jedne države u drugu, u skladu sa članom 13 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima; treba da imaju pristup mjestima tranzita i boravka i turističkim i kulturnim lokalitetima a da pritom ne budu podvrgnuti prekomjernim formalnostima ili diskriminaciji.

(2) Turisti treba da imaju pristup svim dostupnim oblicima komunikacije, internim ili eksternim; treba da imaju brz i jednostavan pristup lokalnim administrativnim, pravnim i zdravstvenim uslugama; treba da imaju mogućnost da kontaktiraju konzulane predstavnike svojih zemalja porijekla, u skladu sa važećim međunarodnim konvencijama.

(3) Turisti treba da imaju ista prava kao i građani zemlje koju posjećuju u pogledu povjerljivosti ličnih podataka i informacija koje se na njih odnose, naročito kada se ti podaci čuvaju u elektronskoj formi.

(4) Administrativne procedure koje se odnose na granične prelaze, bez obzira na to da li su u nadležnosti države ili proističu iz međunarodnih sporazuma, kao što su vize ili zdravstvene i carinske formalnosti, treba prilagoditi, koliko je to moguće, da olakšaju maksimalnu slobodu putovanja i široko rasprostranjeni pristup međunarodnom turizmu; sporazume između grupa zemalja u cilju usklađivanja i pojednostavljenja procedura treba podsticati; specifične takse i dažbine koje idu na štetu sektora turizma i narušavaju njegovu konkurentnost treba postepeno ukidati ili korigovati.

(5) Ukoliko to omogućava ekonomska situacija u zemljama iz kojih dolaze, turisti treba da imaju pristup određenoj sumi konvertibilnih valuta koje su im potrebne za njihova putovanja.

Član 12

Prava radnika i preduzetnika u turističkoj privredi

(1) Temeljna prava radnika i preduzetnika u turističkoj privredi i srodnim djelatnostima treba da budu zajemčena pod nadzorom državne i lokalne uprave, i njihovih država porijekla i zemalja domaćina čemu treba posvetiti naročitu pažnju, imajući u vidu specifična ograničenja vezana naročito za sezonski karakter njihove aktivnosti, globalnu dimenziju njihovih djelatnosti i fleksibilnost koja se često zahtijeva od njih po prirodi posla.

(2) Zaposlenima i samozaposlenim radnicima u turističkoj privredi i srodnim djelatnostima treba omogućiti pristup odgovarajućoj početnoj i kontinuiranoj obuci; treba im dati adekvatnu socijalnu zaštitu; nesigurnost radnih mjesta treba ograničiti u najvećoj mogućoj mjeri; a sezonskim radnicima u tom sektoru treba da se pruži poseban status, naročito u pogledu socijalnog staranja.

(3) Svako fizičko ili pravno lice, ukoliko ima neophodne sposobnosti i vještine, treba da ima pravo da razvija svoju profesionalnu djelatnost u oblasti turizma u skladu sa važećim domaćim zakonima; preduzetnici i investitori - naročito u oblasti malih i srednjih preduzeća, treba da imaju pravo na slobodan pristup sektoru turizma uz minimalna zakonska i administrativna ograničenja.

(4) Razmjena iskustava koja se nudi rukovodstvu i radnicima, iz različitih zemalja, doprinosi podsticanju razvoja svjetske turističke privrede; ova kretanja treba da budu olakšana u najvećoj mogućoj mjeri, u skladu sa važećim domaćim zakonima i međunarodnim konvencijama.

(5) Kao nezamjenjivi faktor solidarnosti u razvoju i dinamičnom rastu međunarodne razmjene, multinacionalna preduzeća u turističkoj privredi ne bi trebalo da koriste dominantni položaj koji ponekad imaju; treba da izbjegnu da postanu sredstvo vještačkog nametanja kulturnih i društvenih modela lokalnim zajednicama; u zamjenu za slobodu da investiraju i trguju, koju treba u potpunosti priznati, treba da učestvuju u lokalnom razvoju, suzdržavajući se od umanjivanja svog doprinosa ekonomijama u kojima su poslovno nastanjena prekomjernom repatrijacijom svoje dobiti ili podsticanjem uvoza.

(6) Partnerstvo i uspostavljanje uravnoteženih odnosa između preduzeća emitivnih i receptivnih zemalja doprinosi održivom razvoju turizma i ravnomjernoj raspodjeli koristi od njegovog rasta.

SVJETSKI KOMITET ZA ETIKU U TURIZMU

Član 13

Mandat

(1) Svjetski komitet za etiku u turizmu je pomoćni organ Generalne skupštine UNWTO i pored poslova koje obavlja u odnosu na Globalni etički kodeks za turizam, odgovoran je za praćenje sprovođenja odredaba ove konvencije i izvršenje svih drugih zadataka koje mu povjeri Konferencija država ugovornica.

(2) Komitet će utvrditi modalitete za dostavljanje i pregled izvještaja država ugovornica.

(3) Komitet usvaja dvogodišnji izvještaj o sprovođenju i tumačenju Konvencije koji će generalni sekretar UNWTO dostaviti Generalnoj skupštini UNWTO i Konferenciji država ugovornica ove konvencije.

(4) Komitet može djelovati, po potrebi, i kao mehanizam mirenja za države ugovornice i druge učesnike u turističkom razvoju u skladu sa Opcionim protokolom koji je dat u prilogu Okvirne konvencije o etici u turizmu.

Član 14

Sastav

(1) Generalna skupština UNWTO, u saradnji sa Konferencijom država ugovornica, utvrđuje sastav Komiteta, kao i modalitete kandidovanja i imenovanja njegovih članova u cilju postizanja njihove nezavisnosti i nepristrasnosti.

(2) Generalna skupština UNWTO, u saradnji sa Konferencijom država ugovornica, bira članove Komiteta vodeći pritom računa o rodnoj ravnoteži i ravnopravnoj regionalnoj i sektorskoj zastupljenosti.

Član 15

Funkcionisanje

(1) Generalni sekretar UNWTO stavlja Komitetu na raspolaganje kadrovske i finansijske resurse koji su mu potrebni za obavljanje njegovih poslova. Troškovi neophodni za funkcionisanje Komiteta biće unijeti u budžet Organizacije uz saglasnost Generalne skupštine.

(2) Komitet usvaja svoj poslovnik. Tekst poslovnika dostavlja se Konferenciji država ugovornica i Generalnoj skupštini UNWTO radi informisanja.

KONFERENCIJA DRŽAVA UGOVORNICA

Član 16

Sastav i odgovornosti

(1) Konferencija država ugovornica je plenarno tijelo ove konvencije koje čine predstavnici svih država ugovornica.

(2) Konferencija država ugovornica sastaje se na redovnim zasjedanjima svake dvije godine zajedno sa Generalnom skupštinom UNWTO. Može se sastati na vanrednom zasjedanju ukoliko to odluči ili ukoliko generalni sekretar UNWTO primi zahtjev o tome od najmanje jedne trećine država ugovornica.

(3) Da bi postojao kvorum na sjednicama Konferencije država ugovornica potrebno je prisustvo većine država ugovornica.

(4) Konferencija država ugovornica donosi svoj poslovnik i njegove izmjene.

(5) Konferencija država ugovornica vrši, između ostalog, sljedeće poslove:

(a) *razmatra i donosi izmjene ove konvencije i Opcionog protokola Okvime konvencije o etici u turizmu, po potrebi;*

(b) donosi planove i programe za sprovođenje ove konvencije; i preduzima sve druge mjere koje bude smatrala potrebnim za širenje ciljeva ove konvencije;

(c) odobrava operativne smjernice za sprovođenje i primjenu odredaba Konvencije koje je na njen zahtjev pripremio Svjetski komitet za etiku u turizmu.

(6) Konferencija država ugovornica može na svoje sjednice pozvati posmatrača. Prijem i učešće posmatrača uređeno je poslovníkom Konferencije država ugovornica.

(7) Konferencija država ugovornica može uspostaviti fond, ukoliko to bude potrebno, za pokrivanje troškova sprovođenja Konvencije koje ne pokriva UNWTO i utvrditi doprinos koji treba da da svaka od država ugovornica ove konvencije.

Član 17

Sekretarijat

Sekretarijat UNWTO pruža, po potrebi, administrativnu podršku Konferenciji država ugovornica.

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 18

Potpisivanje

Ova konvencija otvorena je za potpisivanje svim državama članicama UNWTO i svim državama članicama Ujedinjenih nacija na dvadeset drugom zasijedanju Generalne skupštine UNWTO, a nakon toga u sjedištu UNWTO u Madridu do [datum].

Član 19

Potvrđivanje, prihvatanje, odobravanje i pristupanje

(1) Ova konvencija podliježe potvrđivanju, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju od strane država. Isprave o potvrđivanju, prihvatanju, odobravanju i pristupanju deponuju se kod generalnog sekretara UNWTO.

(2) Na odredbe ove konvencije ne mogu se stavljati rezerve.

Član 20

Stupanje na snagu

(1) Ova konvencija stupa na snagu tridesetog dana od dana deponovanja desete isprave o potvrđivanju, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju.

(2) Za svaku državu ugovornicu koja potvrdi, prihvati, odobri ili pristupi ovoj konvenciji nakon deponovanja desete isprave o potvrđivanju, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju, Konvencija stupa na snagu tridesetog dana od dana kada ta država ugovornica deponuje svoju ispravu o potvrđivanju, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju.

Član 21

Izmjene Konvencije

- (1) Svaka država ugovornica može predložiti izmjene ove konvencije.
- (2) Generalni sekretar UNWTO dostavlja tekst svake predložene izmjene svim državama ugovornicama najmanje devedeset dana prije otvaranja zasijedanja Konferencije država ugovornica.
- (3) Izmjene se usvajaju dvotrećinskom većinom glasova prisutnih država ugovornica koje su glasale i generalni sekretar UNWTO ih dostavlja državama ugovornicama radi potvrđivanja, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja.
- (4) Isprave o potvrđivanju, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju izmjenama deponuju se kod generalnog sekretara UNWTO.
- (5) Izmjene donijete u skladu sa stavom 3 ovog člana stupaju na snagu za države ugovornice koje su potvrdile, prihvatile, odobrile ili pristupile tim izmjenama tridesetog dana od dana kada generalni sekretar UNWTO primi isprave o potvrđivanju, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju najmanje pet država ugovornica ove konvencije. Nakon toga, izmjene stupaju na snagu za svaku drugu državu ugovornicu tridesetog dana od dana kada ta država ugovornica deponuje svoju ispravu.
- (6) Nakon stupanja na snagu izmjene ove konvencije, svaka nova država ugovornica Konvencije postaje država ugovornica Konvencije zajedno sa izmjenama.

Član 22

Otkazivanje

- (1) Ova konvencija ostaje na snazi na neodređeno vrijeme, međutim, svaka država ugovornica može je otkazati bilo kada pisanim obavještenjem. Isprava o otkazivanju deponuje se kod generalnog sekretara UNWTO. Godinu dana od dana deponovanja isprave o otkazivanju, Konvencija više neće biti na snazi za državu ugovornicu koja ju je otkazala ali ostaje na snazi za druge države ugovornice.
- (2) Otkazivanje ne utiče na eventualnu preostalu finansijsku obavezu države ugovornice koja je otkazala Konvenciju, ni na dostavljene zahtjeve za informacijama ili pomoći, ili postupak sporazumnog rješavanja sporova koji je pokrenut u vrijeme kada je Konvencija bila na snazi za državu ugovornicu koja ju je otkazala.

Član 23

Rješavanje sporova

Svaki spor koji se može pojaviti između država ugovornica u pogledu primjene ili tumačenja ove

konvencije rješava se diplomatskim putem ili, ukoliko se ne riješi na taj način, na bilo koji drugi način sporazumnog rješavanja sporova o kojem odlučuju države ugovornice koje učestvuju u sporu, uključujući i, kada je to primjenjivo, mehanizam mirenja predviđen Opcionim protokolom.

Član 24

Vjerodostojni tekstovi

Tekstovi ove konvencije na arapskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku smatraju se jednako vjerodostojnim.

Član 25

Depozitar

- (1) Depozitar ove konvencije je generalni sekretar UNWTO.
- (2) Generalni sekretar UNWTO dostavlja ovjerene prepise svakoj od država ugovornica potpisnica.
- (3) Generalni sekretar UNWTO obavještava države ugovornice o potpisivanju, o deponovanju isprava o potvrđivanju, prihvatanju, odobravanju i pristupanju, izmjenama i otkazivanju.

Član 26

Registracija

U skladu sa članom 102 Povelje Ujedinjenih nacija, ovu konvenciju generalni sekretar UNWTO registruje kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

KAO POTVRDU NAVEDENOG, doljepotpisani, koji su za to propisno ovlašćeni, potpisali su ovu konvenciju.

SAČINJENO u MJESTO, dana DATUM

OPCIONI PROTOKOL

VISOKE STRANE UGOVORNICE,

Nakon što su zaključile Okvirnu konvenciju o etici u turizmu (u daljem tekstu: Konvencija) kao temeljni referentni okvir za razvoj odgovornog, održivog i univerzalno dostupnog turizma,

Prepoznajući da sporovi u sektoru turizma mogu ponekad ozbiljno da naruše pozitivni uticaj tog sektora na harmonični socio-kulturni i ekonomski razvoj i promovisanje mira i prosperiteta,

Imajući za cilj da se Konvencija dopuni posebnim i nezavisnim pravnim instrumentom, kojim se predviđa postupak rješavanja sporova koji može usmjeriti i osnažiti sprovođenje etičkih načela od strane svih uključenih zainteresovanih strana,

Podstičući sve strane da nastoje da riješe sve sporove sporazumno prije nego što pokrenu parnicu,

sporazumjele su se o sljedećem:

1. Svjetski komitet za etiku u turizmu (u daljem tekstu: Komitet) djeluje kao nezavisni i dobrovoljni mehanizam mirenja za svaki spor koji može nastati između država ugovornica ovog protokola, ili učesnika u turističkom razvoju u granicama utvrđenim u tački 2 ovog protokola, u vezi sa tumačenjem ili primjenom Konvencije.
2. Svaki spor između dvije ili više država ugovornica ovog protokola, ili države ugovornice i jedne ili više zainteresovanih strana, može se uputiti Komitetu.
3. Ukoliko se stranke dogovore da upute spor Komitetu, dostaviće pisane izjave, uz koje se prilažu sva dokumenta i drugi dokazi koji se budu smatrali potrebnim, predsjedavajućem Komiteta koji imenuje tročlani potkomitet odgovoran da ispita spor i da formuliše preporuke koje su prikladne da budu osnova za poravnanje.
4. Da bi usvojio odgovarajuće preporuke, potkomitet može zatražiti od stranaka dodatne informacije i, ukoliko se to bude smatralo korisnim, može ih saslušati na njihovu zahtjev; nužne troškove koji nastanu u postupku mirenja snose stranke u sporu. Propuštanje jedne od stranaka da se pojavi iako joj je data razumna prilika da učestvuje neće spriječiti potkomitet da usvoji svoje preporuke.
5. Ukoliko se stranke u sporu ne dogovore drukčije, Komitet objavljuje preporuke potkomiteta u roku od tri mjeseca od dana kada mu je spor upućen. Stranke u sporu obavještavaju predsjedavajućeg Komiteta o svakom poravnanju koje je postignuto na osnovu preporuka i o svakoj mjeri koja je preduzeta da bi se sprovelo takvo poravnanje.
6. Ukoliko se u roku od dva mjeseca od obavještenja o preporukama stranke u sporu ne dogovore o uslovima konačnog poravnanja, stranke mogu posebno ili zajednički uputiti spor plenarnoj sjednici Komiteta.
7. Plenarna sjednica Komiteta usvaja odluku o kojoj se obavještavaju stranke u sporu i, ukoliko

se stranke u sporu sa tim saglase, javno se objavljuje. Ukoliko se stranke u sporu saglase sa odlukom, od njih će se zahtijevati da je primijene što je prije moguće i treba blagovremeno da informišu predsjedavajućeg Komiteta o mjerama koje su preduzele radi sprovođenja navedene odluke.

8. Država ugovornica može, prilikom potvrđivanja, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja, ili bilo kada nakon toga, izjaviti da je saglasna sa preuzmanjem iste obaveze od strane bilo koje druge države ugovornice, da će smatrati obavezujućom odluku Komiteta u svakom sporu na koji se primjenjuje ovaj protokol o kome nije postignuto poravnanje u skladu sa tačkom 4.

9. Turistički objekti i turistička preduzeća, kao i njihova udruženja, mogu unijeti u svoja ugovorna dokumenta odredbu kojom se propisuje da su odluke Komiteta obavezujuće u njihovim odnosima sa svojim ugovornim stranama.

10. Izuzev u slučajevima kada su mu dostavljeni novi elementi, Komitet ne razmatra stvari kojima se već bavio (*non bis in idem*) i o tome će obavijestiti stranke u sporu.

11. Ovaj protokol otvoren je za potvrđivanje, prihvatanje, odobravanje ili pristupanje državama ugovornicama Konvencije. Pravila o izmjenama i otkazivanju Konvencije shodno se primjenjuju i na Protokol. Odredbe iz člana 19 stav 2 Konvencije ne primjenjuju se na ovaj protokol. Za države koje su ga potvrdile, prihvatile, odobrile ili mu pristupile Protokol predstavlja aneks Konvencije.

12. Otkazivanje Konvencije automatski podrazumijeva i otkazivanje ovog protokola. Otkazivanje stupa na snagu godinu dana nakon prijema isprave o otkazivanju. Međutim, države ugovornice koje otkazu Protokol u obavezi su da poštuju njegove odredbe u pogledu svakog spora koji je upućen Komitetu prije kraja jednogodišnjeg perioda predviđenog ovom tačkom.

13. Protokol stupa na snagu tridesetog dana od dana deponovanja druge isprave o potvrđivanju, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju.

14. Za svaku državu ugovornicu koja potvrdi, prihvati, odobri ili pristupi Protokolu nakon deponovanja druge isprave o potvrđivanju, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju, Protokol stupa na snagu tridesetog dana od dana kada ta država ugovornica deponuje svoju ispravu o potvrđivanju, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju.

KAO POTVRDU NAVEDENOG, doljepotpisani, koji su za to propisno ovlašćeni, potpisali su ovaj protokol.

SAČINJENO u MJESTO, dana DATUM

Annex: Draft Framework Convention on Tourism Ethics

*Version 13 May 2017

Draft Framework Convention on Tourism Ethics

THE HIGH CONTRACTING PARTIES,

Desiring to develop tourism with a view to contributing to economic development, international understanding, peace, prosperity and universal respect for, and observance of, human rights and freedoms for all without distinction of any kind such as race, colour, gender, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status,

Considering that tourism has the potential to contribute directly or indirectly to the Sustainable Development Goals of the 2030 Agenda for Sustainable Development, and in particular with regard to inclusive and sustainable economic growth, sustainable consumption and production and the sustainable use of oceans and marine resources,

Firmly believing that, through the direct, spontaneous and non-mediatized contacts it engenders between men and women of different cultures and lifestyles, tourism represents a vital force for peace and a factor of friendship and understanding among the peoples of the world,

In keeping with the rationale of reconciling environmental protection, economic development and the fight against poverty in a sustainable manner, as formulated by the United Nations in 1992 at the "Earth Summit" of Rio de Janeiro, expressed in Agenda 21, adopted on that occasion, and reiterated by the "Earth Summits" of Johannesburg in 2002 and Rio in 2012 (Rio + 20),

Taking into account the swift and continued growth, both past and foreseeable, of the tourism activity, whether for leisure, business, culture, religious or health purposes and other special interest tourism products and segments, and its powerful effects, both positive and negative, on the environment, the economy and the society of both generating and receiving countries, on local communities and indigenous peoples, as well as on international relations and exchanges,

Aiming to promote responsible, sustainable and universally accessible tourism in the framework of the right of all persons to use their free time for leisure pursuits or travel with respect for the choices of society of all peoples,

Firmly convinced that, provided a number of principles and a certain number of rules are observed, responsible and sustainable tourism is by no means incompatible with the growing liberalization of the conditions governing the provision of goods and services and under whose aegis the enterprises of this sector operate and that it is possible to reconcile, in this context environment and economic development, openness to international trade and protection of social and cultural identities,

Considering that, with such an approach, all the stakeholders in tourism development – national, regional and local administrations, enterprises, business associations, workers in the sector, non-governmental organizations and bodies of all kinds related to the tourism sector, as well as host communities, the media and the tourists themselves, including excursionists – have different albeit interdependent responsibilities in the individual and societal development of tourism and that the formulation of their individual rights and duties will contribute to meeting this aim,

Emphasizing that, also in the field of tourism, both the State and the enterprises share the responsibility of advancing the protection and respect of human rights in the business context as laid down by the Guiding Principles on Business and Human Rights unanimously adopted by the UN Human Rights Council in its resolution 17/4 of 16 June 2011.

Recalling resolution A/RES/406(XIII) of 1999 adopted by the General Assembly of the World Tourism Organization (hereinafter referred to as “UNWTO”) in which it solemnly adopted the Global Code of Ethics for Tourism,

Recalling resolution A/RES/668(XXI) of 2015 whereby the General Assembly of the UNWTO expressed its wish to convert the Global Code of Ethics for Tourism into a legally binding treaty in order to reinforce its effectiveness at the international and national level,

Considering that the World Committee on Tourism Ethics (hereinafter referred to as “the Committee”) established in 2001 under resolution A/RES/438(XIV) is a subsidiary organ of the UNWTO General Assembly,

Convinced that this Framework Convention (hereinafter referred to as “the Convention”) will enhance the advancement of a more sustainable and ethical tourism as stated in the Global Code of Ethics for Tourism,

Aiming to supplement the present Framework Convention with an Optional Protocol, which is a separate and independent legal instrument, providing a process for the settlement of disputes that can guide and strengthen the implementation of the ethical principles by all stakeholders concerned,

Inspired by the resolutions and decisions related to the implementation of the Global Code of Ethics for Tourism, adopted by the UNWTO General Assembly and the Executive Council,

Reaffirming that, as a specialized agency of the United Nations, UNWTO, as well as its Member States, is guided in its activities by the Charter of the United Nations, relevant United Nations resolutions and the generally accepted norms and principles of international law,

Have agreed as follows:

GENERAL PROVISIONS

Article 1

Definitions¹

For the purposes of this Convention and unless otherwise provided in particular provisions, the following definitions shall apply:

- (a) *ethical principles in tourism* means the Principles set out in this Convention in Articles 4 to 12 below.
- (b) *tourism* refers to the activities of visitors, whether tourists or excursionists.
- (c) *tourist* means a person taking a trip which includes an overnight stay to a main destination outside his/her usual environment, for less than a year, for any main

¹ Definitions from the International Recommendations for Tourism Statistics. United Nations, 2008.

- purpose (business, leisure or other personal purpose) other than to be employed by a resident entity in the country or place visited.
- (d) *excursionist* means a person taking a trip which does not include an overnight stay to a main destination outside of his/her usual environment. For the purpose of this Convention any reference to tourists constitutes at the same time a reference to excursionists.
- (e) *stakeholders in tourism development* includes:²
- (i) national governments;
 - (ii) local governments with specific competence in tourism matters;
 - (iii) tourism establishments and tourism enterprises, including their associations;
 - (iv) institutions engaged in financing tourism projects;
 - (v) tourism employees and professionals;
 - (vi) trade unions of tourism employees;
 - (vii) tourists and excursionists;
 - (viii) local populations and host communities at tourism destinations through their representatives; and
 - (ix) other juridical and natural persons having stakes in tourism development including non-governmental organizations specializing in tourism and directly involved in tourism projects and the supply of tourism services.
- (f) *Tourism resources means:*
- (i) natural resources, and
 - (ii) cultural heritage assets (both tangible and intangible)
- that have the potential to attract tourists.*

Article 2

Aim and scope

(1) The present Convention aims to promote responsible, sustainable and universally accessible tourism through the implementation of the ethical principles in tourism.

(2) The present Convention refers to all stakeholders in tourism development within the meaning of Article 1(e) in the observance of the ethical principles in tourism.

Article 3

Means of implementation

(1) States Parties shall promote responsible and sustainable tourism by formulating policies and adopting laws and regulations that are consistent with the ethical principles in tourism set out in the Convention.

(2) States Parties shall respect and promote the ethical principles in tourism, especially through encouraging tourism enterprises and bodies to reflect these principles in their contractual instruments and make specific reference to them in their codes of conduct or professional rules.

² Based on resolution A/RES/469(XV), Beijing, China, 2003, by which the UNWTO General Assembly adopts the Supplement to the draft Protocol of Implementation relative to the application and interpretation of the Global Code of Ethics for Tourism

(3) States Parties shall periodically submit a report to the World Committee on Tourism Ethics concerning the adoption and effective implementation of policies, national laws and regulations that are consistent with the ethical principles in tourism.

(4) States Parties, which are also parties to the Optional Protocol to the Framework Convention on Tourism Ethics, shall promote among tourism enterprises and bodies the conciliation mechanism provided for in the Optional Protocol.

ETHICAL PRINCIPLES IN TOURISM

Article 4

Tourism's contribution to mutual understanding and respect between peoples and societies

(1) The understanding and promotion of the ethical values common to humanity, with an attitude of tolerance and respect for the diversity of religious, philosophical and moral beliefs, are both the foundation and the consequence of responsible tourism; stakeholders in tourism development and tourists themselves should observe the social and cultural traditions and practices of all peoples, including those of minorities and indigenous peoples and recognize their worth.

(2) Tourism activities should be conducted in harmony with the attributes and traditions of the host regions and countries and in respect for their laws, practices and customs.

(3) The host communities, on the one hand, and local professionals, on the other, should acquaint themselves with and respect the tourists who visit them and find out about their lifestyles, tastes and expectations; the education and training imparted to professionals contribute to a hospitable welcome.

(4) It is the task of the public authorities to provide protection for tourists and their belongings; they must pay particular attention to the safety of foreign tourists owing to the particular vulnerability they may have; they should facilitate the introduction of specific means of information, prevention, security, insurance and assistance consistent with their needs; any attacks, assaults, kidnappings or threats against tourists or workers in the tourism industries, as well as the wilful destruction of tourism facilities or of elements of cultural or natural heritage should be severely condemned and punished in accordance with their respective national laws.

(5) When travelling, tourists should not commit any criminal act or any act considered criminal by the laws of the country visited and abstain from any conduct felt to be offensive or injurious by the local populations, or likely to damage the local environment; they should refrain from all trafficking in illicit drugs, arms, antiques, protected species and products and substances that are dangerous or prohibited by national regulations.

(6) Tourists have the responsibility to acquaint themselves, even before their departure, with the characteristics of the countries they are preparing to visit; they must be aware of the health and security risks inherent in any travel outside their usual environment and behave in such a way as to minimize those risks.

Article 5

Tourism as a vehicle for individual and collective fulfilment

(1) Tourism, the activity most frequently associated with rest and relaxation, sport and access to culture and nature, should be planned and practised as a privileged means of individual and collective fulfilment; when practised with a sufficiently open mind, it is an irreplaceable factor of self-education, mutual tolerance and for learning about the legitimate differences between peoples and cultures and their diversity.

(2) Tourism activities should respect the equality of men and women; they should promote human rights and, more particularly, the individual rights of the most vulnerable groups, notably children, the elderly, persons with disabilities, ethnic minorities and indigenous peoples.

(3) The exploitation of human beings in any form, particularly sexual, especially when applied to children, conflicts with the fundamental aims of tourism and is the negation of tourism; as such, in accordance with international law, it should be energetically combated with the cooperation of all the States concerned and penalized without concession by the national legislation of both the countries visited and the countries of the perpetrators of these acts, even when they are carried out abroad.

(4) Travel for purposes of religion, health, education and cultural or linguistic exchanges are particularly beneficial and deserve encouragement.

(5) The introduction into curricula of education about the value of tourism exchanges, their economic, social and cultural benefits, and also their risks, should be encouraged.

Article 6

Tourism, a factor of sustainable development

(1) All the stakeholders in tourism development should safeguard the natural environment with a view to achieving sound, continuous and sustainable economic growth geared to satisfying equitably the needs and aspirations of present and future generations.

(2) All forms of tourism development that are conducive to saving rare and precious natural resources, in particular water and energy, as well as avoiding so far as possible waste production, should be given priority and encouraged by national, regional and local public authorities.

(3) The staggering in time and space of tourist flows, particularly those resulting from paid leave and school holidays, and a more even distribution of holidays should be sought so as to reduce the pressure of tourism activity on the environment and enhance its beneficial impact on the tourism industries and the local economy.

(4) Tourism infrastructure should be designed and tourism activities programmed in such a way as to protect the natural heritage composed of ecosystems and biodiversity and to preserve endangered species of wildlife; the stakeholders in tourism development, and especially professionals, should agree to the imposition of limitations or constraints on their activities when these are exercised in particularly sensitive areas: desert, polar or high mountain regions, coastal areas, tropical forests or wetlands, propitious to the creation of nature reserves or protected areas.

(5) Nature tourism and ecotourism are recognized as being particularly conducive to enriching and enhancing the standing of tourism, provided they respect the natural heritage and local populations and are in keeping with the carrying capacity of the sites.

Article 7

Tourism, a user of the cultural heritage of mankind and a contributor to its enhancement

(1) Tourism resources belong to the common heritage of mankind; the communities in whose territories they are situated have particular rights and obligations to them.

(2) Tourism policies and activities should be conducted with respect for the artistic, archaeological and cultural heritage, which they should protect and pass on to future generations; particular care should be devoted to preserving and upgrading monuments, shrines and museums as well as archaeological and historic sites which must be widely open to tourism visits; encouragement should be given to public access to privately-owned cultural property and monuments, with respect for the rights of their owners, as well as to religious buildings, without prejudice to normal needs of worship.

(3) Financial resources derived from visits to cultural sites and monuments should, at least in part, be used for the upkeep, safeguard, development and embellishment of this heritage.

(4) Tourism activity should be planned in such a way as to allow traditional cultural products, crafts and folklore to survive and flourish, rather than causing them to degenerate and become standardized.

Article 8

Tourism, a beneficial activity for host countries and communities

(1) Local populations should be associated with tourism activities and share equitably in the economic, social and cultural benefits they generate, and particularly in the direct and indirect creation of jobs resulting from them.

(2) Tourism policies should be applied in such a way as to help to raise the standard of living of the populations of the regions visited and meet their needs; the planning and architectural approach to and operation of tourism resorts and accommodation should aim to integrate them, to the extent possible, in the local economic and social fabric; where skills are equal, priority should be given to local manpower.

(3) Special attention should be paid to the specific problems of coastal areas and island territories and to vulnerable rural or mountain regions, for which tourism often represents a rare opportunity for development in the face of the decline of traditional economic activities.

(4) Tourism professionals, particularly investors, governed by the regulations laid down by the public authorities, should carry out studies of the impact of their development projects on the environment and natural surroundings; they should also deliver, with the greatest transparency and objectivity, information on their future programmes and their foreseeable repercussions and foster dialogue on their contents with the populations concerned.

Article 9

Obligations of stakeholders in tourism development

(1) Tourism professionals have an obligation to provide tourists with objective and honest information on their places of destination and on the conditions of travel, hospitality and stays; they should ensure that the contractual clauses proposed to their customers are readily understandable as to the nature, price and quality of the services they commit themselves to providing and the financial compensation payable by them in the event of a unilateral breach of contract on their part.

(2) Tourism professionals, insofar as it depends on them, should show concern, in cooperation with the public authorities, for the security and safety, accident prevention, health protection and food safety of those who seek their services; likewise, they should ensure the existence of suitable systems of insurance and assistance; they should accept the reporting obligations prescribed by national regulations and pay fair compensation in the event of failure to observe their contractual obligations.

(3) Tourism professionals, so far as this depends on them, should contribute to the cultural and spiritual fulfilment of tourists and allow them, during their trip, to practise their religions.

(4) The public authorities of the generating States and the host countries, in cooperation with the professionals concerned and their associations, should ensure that the necessary mechanisms are in place for the repatriation of tourists in the event of the bankruptcy of the enterprise that organized their trip.

(5) Governments have the right – and the duty – especially in a crisis, to inform their nationals of the difficult circumstances, or even the dangers they may encounter during their travels abroad; it is their responsibility however to issue such information without prejudicing in an unjustified or exaggerated manner the tourism sector of the host countries and the interests of their own operators; the contents of travel advisories should therefore be discussed beforehand with the authorities of the host countries and the professionals concerned; recommendations formulated should be strictly proportionate to the gravity of the situations encountered and confined to the geographical areas where the insecurity has arisen; such advisories should be qualified or cancelled as soon as a return to normality permits.

(6) The press, and particularly the specialized travel press and the other media, including modern means of electronic communication, should issue honest and balanced information on events and situations that could influence the flow of tourists; they should also provide accurate and reliable information to the consumers of tourism services; the new communication and electronic commerce technologies should also be developed and used for this purpose; as is the case for the media, they should not in any way promote sex tourism.

Article 10

Right to tourism

(1) The prospect of direct and personal access to the discovery and enjoyment of the planet's resources constitutes a right equally open to all the world's inhabitants; the increasingly extensive participation in domestic and international tourism should be regarded as one of the best possible expressions of the sustained growth of free time, and obstacles should not be placed in its way.

(2) The universal right to tourism must be regarded as the corollary of the right to rest and leisure, including reasonable limitation of working hours and periodic holidays with pay, guaranteed by Article 24 of the Universal Declaration of Human Rights and Article 7.d of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights.

(3) Social tourism, and in particular associative tourism, which facilitates widespread access to leisure, travel and holidays, should be developed with the support of the public authorities.

(4) Family, youth, student and senior tourism and tourism for persons with disabilities, should be encouraged and facilitated.

Article 11

Liberty of tourist movements

(1) Tourists should benefit, in compliance with international law and national legislation, from the liberty to move within their countries and from one State to another, in accordance with Article 13 of the Universal Declaration of Human Rights; they should have access to places of transit and stay and to tourism and cultural sites without being subject to excessive formalities or discrimination.

(2) Tourists should have access to all available forms of communication, internal or external; they should benefit from prompt and easy access to local administrative, legal and health services; they should be free to contact the consular representatives of their countries of origin in compliance with the international conventions in force.

(3) Tourists should benefit from the same rights as the citizens of the country visited concerning the confidentiality of the personal data and information concerning them, especially when these are stored electronically.

(4) Administrative procedures relating to border crossings whether they fall within the competence of States or result from international agreements, such as visas or health and customs formalities, should be adapted, so far as possible, so as to facilitate to the maximum freedom of travel and widespread access to international tourism; agreements between groups of countries to harmonize and simplify these procedures should be encouraged; specific taxes and levies penalizing the tourism sector and undermining its competitiveness should be gradually phased out or corrected.

(5) So far as the economic situation of the countries from which they come permits, tourists should have access to allowances of convertible currencies needed for their travels.

Article 12

Rights of the workers and entrepreneurs in the tourism industries

(1) The fundamental rights of workers and entrepreneurs in the tourism industries and related activities should be guaranteed under the supervision of the national and local administrations, both of their States of origin and of the host countries with particular care, given the specific constraints linked in particular to the seasonality of their activity, the global dimension of their industries and the flexibility often required of them by the nature of their work.

(2) Employees and self-employed workers in the tourism industries and related activities should be able to access appropriate initial and continuous training; they should be given adequate social protection; job insecurity should be limited so far as possible; and a specific status, with particular regard to their social welfare, should be offered to seasonal workers in the sector.

(3) Any natural or legal person, provided he, she or it has the necessary abilities and skills, should be entitled to develop a professional activity in the field of tourism under existing national laws; entrepreneurs and investors - especially in the area of small and medium-sized enterprises - should be entitled to free access to the tourism sector with a minimum of legal or administrative restrictions.

(4) Exchanges of experience offered to executives and workers, from different countries, contribute to fostering the development of the world tourism sector; these movements should be facilitated so far as possible in compliance with the applicable national laws and international conventions.

(5) As an irreplaceable factor of solidarity in the development and dynamic growth of international exchanges, multinational enterprises of the tourism industries should not exploit the dominant positions they sometimes occupy; they should avoid becoming the vehicles of cultural and social models artificially imposed on the host communities; in exchange for their freedom to invest and trade which should be fully recognized, they should involve themselves in local development, avoiding, by the excessive repatriation of their profits or their induced imports, a reduction of their contribution to the economies in which they are established.

(6) Partnership and the establishment of balanced relations between enterprises of generating and receiving countries contribute to the sustainable development of tourism and an equitable distribution of the benefits of its growth.

WORLD COMMITTEE ON TOURISM ETHICS

Article 13

Mandate

(1) The World Committee on Tourism Ethics is a subsidiary organ of the UNWTO General Assembly, and notwithstanding the functions performed in relation to the Global Code of Ethics for Tourism, it shall be responsible for monitoring the implementation of the provisions of this Convention and carrying out any other tasks entrusted to it by the Conference of States Parties.

(2) The Committee shall fix the modalities for the submission and examination of the reports of the States Parties.

(3) The Committee shall adopt a biennial report on the implementation and interpretation of the Convention that will be transmitted by the Secretary-General of the UNWTO to the General Assembly of the UNWTO and to the Conference of States Parties to the present Convention.

(4) The Committee may also act, where applicable, as a conciliation mechanism to the States Parties and other stakeholders in tourism development in accordance with the Optional Protocol annexed to the Framework Convention on Tourism Ethics.

Article 14

Composition

(1) The General Assembly of the UNWTO, in cooperation with the Conference of States Parties, shall determine the composition of the Committee as well as the modalities for the nomination and appointment of its Members with a view to achieving their independence and impartiality.

(2) The General Assembly of the UNWTO, in cooperation with the Conference of States Parties, shall elect the members of the Committee with due regard being paid to gender balance and equitable regional and sectorial representation.

Article 15

Functioning

(1) The Secretary-General of the UNWTO shall place at the Committee's disposal the personnel and financial resources necessary for the performance of its functions. The expenses necessary to the functioning of the Committee will be entered in the budget of the Organization with the approval of the General Assembly.

(2) The Committee shall adopt its own rules of procedure. The text of the rules of procedure shall be transmitted to the Conference of States Parties and to the General Assembly of the UNWTO for their information.

CONFERENCE OF STATES PARTIES

Article 16

Composition and responsibilities

(1) The Conference of States Parties shall be the plenary body of this Convention composed of representatives of all States Parties.

(2) The Conference of State Parties shall meet in ordinary sessions every two years in conjunction with the General Assembly of the UNWTO. It may meet in extraordinary session if it so decides or if the Secretary-General of the UNWTO receives a request to that effect from at least one-third of the States Parties.

(3) The presence of a majority of States Parties shall be necessary to constitute a quorum at meetings of the Conference of States Parties.

(4) The Conference of States Parties shall adopt its own rules of procedure and amendments thereto.

(5) The Conference of States Parties shall perform, *inter alia*, the following functions:

(a) *considering and adopting amendments to this Convention and to the Optional Protocol to the Framework Convention on Tourism Ethics where applicable;*

(b) *adopting plans and programmes for the implementation of this Convention; and taking any other measures it may consider necessary to further the objectives of this Convention;*

(c) *approving the operational guidelines for the implementation and application of the provisions of the Convention prepared upon its request by the World Committee on Tourism Ethics.*

(6) The Conference of the States Parties may invite observers to its meetings. The admission and participation of observers shall be subject to the rules of procedure of the Conference of States Parties.

(7) The Conference of the States Parties may establish a fund, if necessary, to cover any expenses for the implementation of the Convention that are not met by UNWTO and determine the contribution to be made by each of the States Parties to the present Convention.

Article 17

Secretariat

The Secretariat of the UNWTO shall provide administrative support to the Conference of States Parties, as necessary.

FINAL PROVISIONS

Article 18

Signature

The present Convention shall be open for signature by all Member States of the UNWTO and all Member States of the United Nations at the twenty-second session of the General Assembly of the UNWTO, and thereafter at the Headquarters of the UNWTO in Madrid until [date].

Article 19

Ratification, acceptance, approval or accession

(1) The present Convention is subject to ratification, acceptance, approval or accession by States. Instruments of ratification, acceptance, approval and accession shall be deposited with the Secretary-General of the UNWTO.

(2) No reservations may be made with respect to any of the provisions of this Convention.

Article 20

Entry into force

(1) The present Convention shall enter into force on the thirtieth day following the date of deposit of the tenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

(2) For each State Party ratifying, accepting, approving or acceding to the Convention after the deposit of the tenth instrument of ratification acceptance, approval or accession, the Convention shall enter into force on the thirtieth day following deposit by such State Party of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 21

Amendment of the Convention

(1) Any State Party may propose amendments to the present Convention.

(2) The text of any proposed amendment shall be communicated by the Secretary-General of the UNWTO to all States Parties at least ninety days before the opening of the session of the Conference of States Parties.

(3) Amendments shall be adopted by a two-thirds majority vote of States Parties present and voting and shall be transmitted by the Secretary-General of the UNWTO to the States Parties for ratification, acceptance, approval or accession.

(4) Instruments of ratification, acceptance, approval or accession to the amendments shall be deposited with the Secretary-General of the UNWTO.

(5) Amendments adopted in accordance with paragraph 3 shall enter into force for those States Parties having ratified, accepted, approved or acceded to such amendments on the thirtieth day following the date of receipt by the Secretary-General of the UNWTO of the instruments of ratification, acceptance, approval or accession of at least five of the States Parties to this Convention. Thereafter the amendments shall enter into force for any other State Party on the thirtieth day after the date on which that State Party deposits its instrument.

(6) After entry into force of an amendment to this Convention, any new State Party to the Convention shall become a State Party to the Convention as amended.

Article 22

Denunciation

(1) The present Convention shall remain in force indefinitely, but any State Party may denounce it at any time by written notification. The instrument of denunciation shall be deposited with the Secretary-General of the UNWTO. After one year from the date of deposit of the instrument of denunciation, the Convention shall no longer be in force for the denouncing State Party, but shall remain in force for the other States Parties.

(2) The denunciation shall not affect the possible remaining financial obligation of the denouncing State Party, any requests for information or assistance made, or procedure for the peaceful settlement of disputes commenced during the time the Convention is in force for the denouncing State Party.

Article 23

Dispute settlement

Any dispute that may arise between States Parties as to the application or interpretation of this

Convention shall be resolved through diplomatic channels or, failing which, by any other means of peaceful settlement decided upon by the States Parties involved, including, where applicable, the conciliation mechanism provided for in the Optional Protocol.

Article 24

Authentic texts

The Arabic, English, French, Russian and Spanish texts of this Convention shall be regarded as equally authentic.

Article 25

Depositary

- (1) The Secretary-General of the UNWTO shall be the depositary of this Convention.
- (2) The Secretary-General of the UNWTO shall transmit certified copies to each of the signatory States Parties.
- (3) The Secretary-General of the UNWTO shall notify the States Parties of the signatures, of the deposits of instruments of ratification, acceptance, approval and accession, amendments and denunciation.

Article 26

Registration

In conformity with Article 102 of the Charter of the United Nations, this Convention shall be registered with the Secretary-General of the United Nations by the Secretary-General of the UNWTO.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized to that effect, have signed this Convention.

DONE at VENUE, on DATE

OPTIONAL PROTOCOL

THE HIGH CONTRACTING PARTIES,

Having concluded the Framework Convention on Tourism Ethics (hereinafter referred to as “the Convention”) as a fundamental frame of reference for the development of responsible, sustainable and universally accessible tourism,

Recognizing that disputes in the tourism sector may sometimes seriously disrupt the positive impacts of the sector towards a harmonious socio-cultural and economic development and the advancement of peace and prosperity,

Aiming to supplement the Convention with a separate and independent legal instrument providing a process for the settlement of disputes that can guide and strengthen the implementation of the ethical principles by all stakeholders concerned,

Encouraging all parties to try to resolve all disputes in a peaceful manner before resorting to litigation,

Have agreed as follows:

1. The World Committee on Tourism Ethics (hereinafter referred to as “the Committee”) shall act as an independent and voluntary conciliation mechanism for any dispute that may arise among States Parties to the present Protocol, or stakeholders in tourism development within the limits set out in paragraph 2 below, concerning the interpretation or application of the Convention.
2. Any dispute between two or several States Parties to the present Protocol, or a State Party and one or more stakeholders may be referred to the Committee.
3. In so far as the Parties agree to submit the dispute to the Committee, they shall present written statements, accompanied by all documents and other evidence as deemed necessary to the Chairperson of the Committee who shall appoint a sub-committee of three members responsible for examining the dispute and for formulating recommendations suitable to form the basis of a settlement.
4. In order to adopt relevant recommendations, the sub-committee may ask the Parties for additional information and, if deemed useful, may hear them at their request; the necessary expenses incurred by the conciliation procedure shall be borne by the Parties in dispute. The failure of one of the Parties to appear even though it has been given a reasonable opportunity to participate shall not prevent the sub-committee from adopting its recommendations.
5. Unless otherwise agreed by the Parties in dispute, the Committee shall announce recommendations of the sub-committee within three months from the date on which the dispute was referred to it. The Parties in dispute shall inform the Chairperson of the Committee of any settlement reached on the basis of the recommendations and of any action taken to implement such settlement.
6. If within a period of two months after notification of the recommendations the Parties in dispute have failed to agree on the terms of a final settlement, the Parties may separately or jointly refer the dispute to a plenary session of the Committee.
7. The plenary session of the Committee shall adopt a decision that shall be notified to the Parties

in dispute and, if the Parties in dispute agree so, made public. If the Parties in dispute agree with the decision, they will be requested to apply it at the earliest possible opportunity and they shall provide information in due course to the Chairperson of the Committee on the actions they have taken to implement the abovementioned decision.

8. A State Party may, at the time of ratification, acceptance, approval or accession, or any subsequent date, declare that it agrees with respect to any other State Party assuming the same obligation, to consider binding the decision of the Committee in any dispute covered by this Protocol on which no settlement has been reached in accordance with paragraph 4.

9. Tourism establishments and tourism enterprises, as well as their associations, may include in their contractual documents a provision making the decisions of the Committee binding in their relations with their contracting parties.

10. Except in cases where new elements have been submitted to it, the Committee shall not consider matters it has already dealt with (*non bis in idem*) and will inform the Parties in dispute accordingly.

11. The present Protocol is open to the ratification, acceptance, approval or accession to the States Parties to the Convention. The rules concerning the amendment and denunciation of the Convention shall apply mutatis mutandis to the Protocol. The provisions included in Article 19(2) of the Convention shall not apply to this Protocol. The Protocol shall form an Annex to the Convention for the States having ratified, accepted, approved or acceded to it.

12. Denunciation of the Convention shall involve the immediate denunciation of this Protocol. The denunciation shall take effect one year after the receipt of the instrument of denunciation. However, States Parties denouncing the Protocol shall remain bound by its provisions in respect of any dispute which may have been referred to the Committee before the end of the one-year period provided for above.

13. The Protocol shall enter into force on the thirtieth day following the date of deposit of the second instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

14. For each State Party ratifying, accepting, approving or acceding to the Protocol after the deposit of the second instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Protocol shall enter into force on the thirtieth day following the deposit by such State Party of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized to that effect, have signed the present Protocol.

DONE at VENUE, on DATE